

Viktigt skilja på bistånd och militära insatser

Skapad 2009-01-26

2008-01-26
Dagens Posten

Syftet med biståndsinsatser i Afghanistan förefaller ofta vara att skapa goodwill för utländsk militär, snarare än att bekämpa afghaners fattigdom och stödja deras återuppbyggnad av sitt land, skriver företrädare för Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Svenska Afghanistankommittén och Rädda Barnen.

[Konflikthantering](#)

Det värsta året sedan 2001 var 2008, mätt i antal civila som dödats i kriget i Afghanistan. Enligt FN dödades nästan 2000 civila 2008. Av dessa har USA och NATO dödat ungefär en tredjedel. Ofta är offren barn och barns vardag präglas av rädslan för att dödas eller skadas.

Efter tre år av eskalerande våld och rasat förtroende står det klart att den strategi som drivits av USA har havererat. Omvärldens insatser har inte varit tillräckliga för att hålla borta talibanerna och de utländska trupperna agerar på ett sätt som gör att allt fler afghaner ifrågasätter deras närvaro.

Barack Obamas nationelle säkerhetsrådgivare James Jones sammanfattade 2007 läget i sin rapportering till USA:s kongress: Make no mistake, the international community is not winning in Afghanistan.

Men risken är stor att den amerikanska nyorienteringen i huvudsak blir militär. En ökning av de amerikanska militära styrkorna med 20 000 till 30 000 övervägs. Är det något utvecklingen i Afghanistan har lärt oss så är det att fler militärer inte är lösningen.

Bepansrade fordon

Under våren ska svenska regeringen fatta beslut om en ny strategi för samarbetet med Afghanistan. Den svenska politiska debatten har hittills mest handlat om vilka bepansrade fordon den svenska Isaf-styrkan behöver.

Sidas generaldirektör Anders Nordström och ÖB Håkan Syrén (GP 18/1) pekar på den ökade samverkan de båda myndigheterna nu inleder med fler civila rådgivare till de svenska trupperna. Men de strategiska frågeställningarna måste rimligen handla om hur vi stöder fred och återuppbyggnad i den svåra situation Afghanistan nu befinner sig i.

Omvärldens, inklusive Sveriges, Afghanistanpolitik vilar på tre ben: politik, utvecklingsarbete och militära insatser. Hittills har den militära dimensionen dominerat, vilket lett till att afghanernas hopp förbytts i rädsla och frustration. Vad som behövs är ett stöd där diplomati och utvecklingsarbete styr begränsade fredsfrämjande militära insatser.

Undanröja de främsta skälen

USA skulle genom att avbryta det internationella så kallade kriget mot terrorismen undanröja de främsta skälen för olika motståndsgupper att söka sig till Al Qaida: pengar, ideologi och taktik.

Storbritanniens utrikesminister David Miliband har ångerfullt tagit avstånd från kriget mot terrorismen. Han konstaterar att terrorism inte kan besegras militärt.

Den inhemska afghanska konflikten har eskalerat på grund av att den av USA och Al Qaida har förvandlats till global krigsskådeplats. Den USA-ledda alliansens Operation Enduring Freedom (OEF) och den av FN:s säkerhetsråd sanktionerade Internationella Säkerhetsstyrkan (Isaf) har verkat parallellt i Afghanistan.

Sedan 2006 har skillnaden mellan de båda insatserna suddats ut. Detta har lett till att Isaf:s ursprungliga syfte - att främja afghan-ska folkets säkerhet - successivt har sammanblandats med den USA-ledda alliansens jakt på Al Qaida. För de flesta afghaner är det i dag inte möjligt att skilja Isaf från OEF.

Legitima mål

Skolor byggda av militära trupper ses som legitima mål för det väpnade upproret och risken att barn dödas är därmed också uppenbar. Kriget mot terrorismen har också lett till grava kränkningar av mänskliga rättigheter och satt rättsstatens principer på undantag.

I Afghanistan utgör de regelmässiga utomrättsliga interneringarna på Bagram-basen en kränkning av samma slag som Guantanamo. Den ökade frustrationen och besvikelsen bland afghaner beror inte bara på rädsla för kriget utan också på att så lite av biståndet till den starkt centraliserade staten påverkat deras vardag. Den afghanske presidenten har på pappret en makt som ingen afghansk statschef i historien drömt om.

I realiteten har regeringen dock liten möjlighet att utöva denna makt utan att provocera våldsamma motreaktioner. Utvecklingssamarbetet måste koncentrera sig på att stödja en decentralisering av den afghanska statsmakten.

Biståndsinsatserna måste ut ur Kabul i stället för att bygga en politisk korrekt byråkrati som inte når ut till folket.

Biståndets effektivitet har också minskat på grund av den olyckliga sammanblandning som de civil-militära regionala återuppbyggnadsgrupperna (PRT) ofta är. Biståndet via dessa enheter är dyrt och skadar fredsbygget, eftersom civilt stöd förväxlas med militära mål.

Syftet med biståndsinsatser förefaller ofta vara att skapa goodwill för utländsk militär snarare än att bekämpa afghanernas fattigdom och stödja deras återuppbyggnad av sitt land.

Olika roller

Det finns således goda skäl för Sverige att inte kanalisera biståndet via PRT. Nordström och Syrén pekar också på vikten av att komma ihåg de olika roller som Sidas insatser respektive de svenska militära styrkorna har i Afghanistan. Det är därför lite svårt att förstå varför det är fyra utvecklingsrådgivare vid Sveriges PRT som ska utveckla och synliggöra det svenska biståndet.

Är inte risken stor att afghanerna blandar samman militära operationer med fattigdomsbekämpningen? Vem leder den viktiga svenska utvecklingsdialogen i Afghanistan?

Vi välkomnar det ökade svenska biståndet till Afghanistan och deltar mer än gärna i förstärkningen av utvecklingsinsatserna i nordvästra Afghanistan. Det finns goda skäl att öka biståndet i de provinser där fattigdomen är stor och förutsättningarna för att nå utvecklingsresultat är goda.

Men vi ser med oro på en utveckling där den svenska utvecklingsdialogen i högre utsträckning kommer från en

militär förläggning från vilket allt tyngre pansarfordon patrullerar de afghanska byarna.

En ny Afghanistanstrategi måste syfta till att förändra omvärldens stöd till Afghanistan i grunden:

- Utländska militära insatser bör begränsas till att stödja uppbyggnaden av den afghanska armén och främja enskilda afghaners säkerhet.
- Politiskt måste en inhemsk afghansk dialog främjas. Afghanistans grannarmåste förmås respekteralandets självständighet. USA:s War on Terror måste avbrytas och respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer återställas.
- Biståndsinsatserna måste orienteras mot förbättringar för fattiga afghaner och stödja en decentralisering av den afghanska staten. Bistånd via de civil-militära regionala återuppbyggnadsgrupperna (PRT) bör avbrytas.

Anna Ek

Ordförande, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen

Torbjörn Pettersson

generalsekreterare, Svenska Afghanistankommittén

Svante Sandberg

internationell programchef, Rädda Barnen

[Konflikthantering](#)

Publicerad 2009-01-26

Kontakta oss

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Box 2088, 103 12 Stockholm

Tel: 08-55 80 31 80 | Plusgiro: 90 10 85-1 | info@svenskafreds.se

Källa till webbadress: <http://www.svenskafreds.se/viktigt-skilja-pa-bistand-och-militara-insatser>